

Příručka dobré praxe spravedlivé transformace

Michaela Valentová, ČVUT FEL

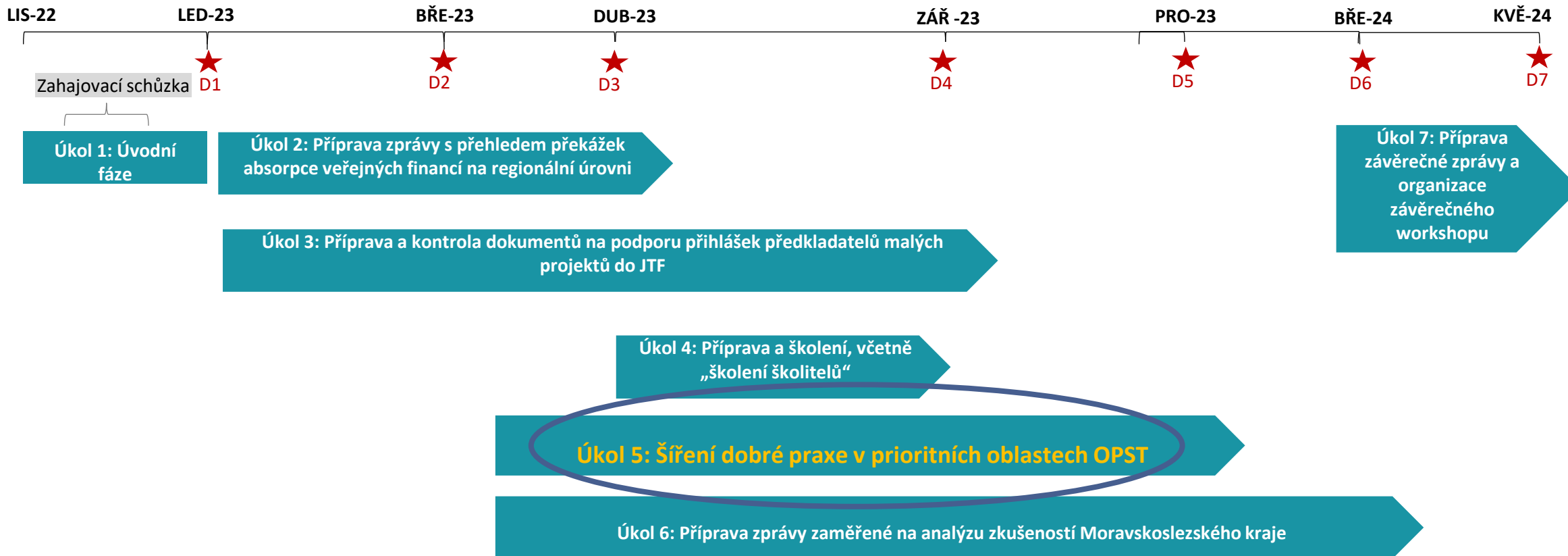
Ostrava, 26. ledna 2024

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PROJEKTU

Konkrétní smlouva	REFORM/SC2022/116 Podpora implementace Fondu pro spravedlivou transformaci v České republice
Zadavatel	Evropská komise (DG REFORM)
Příjemce	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR)
Realizuje	Frankfurt School of Finance & Management (jako součást AARC konsorcia) ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Praze, Českým vysokým učením technickým v Praze a společností BeePartner
Začátek projektu	22. listopad 2022 / Zahajovací jednání dne 2. prosince 2022
Doba trvání	20 měsíců

PŘEHLED HLAVNÍCH AKTIVIT PROJEKTU

PŘÍRUČKA PŘÍKLADŮ DOBRÉ PRAXE „SPRAVEDLIVÁ TRANSFORMACE“

Celkem **35** příkladů z ČR a zahraničí

Inspirace pro města/obce, firmy, NNO, a další

Metodika výběru:

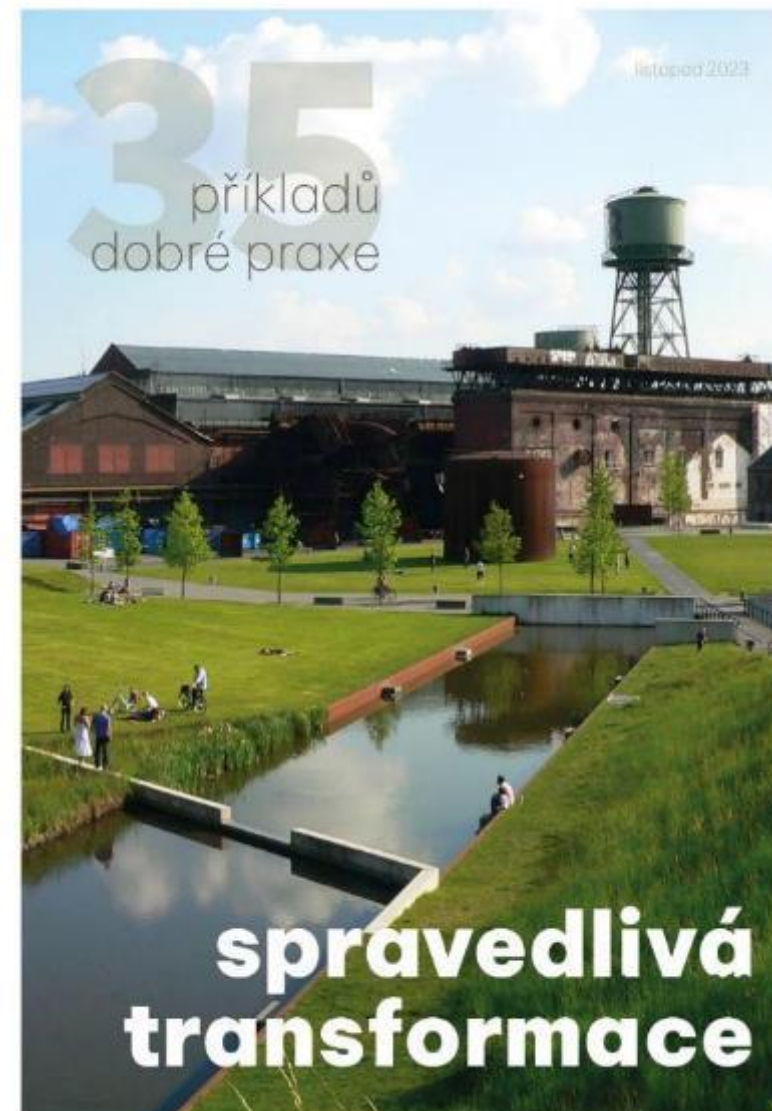
- Adaptabilita v prostředí ČR, dopady a efekty pro místní, finanční modely

Příručka obsahuje:

- Základní informace o vybraných projektech
- Přehled zdrojů informací a relevantních veřejných programů

Dostupnost:

- [Ke stažení zde \(sekce Uhelné regiony na dotace.eu\)](#)

PŘÍRUČKA PŘÍKLADŮ DOBRÉ PRAXE V PRIORITNÍCH OBLASTECH IMPLEMENTACE PSÚT

BROWNFIELD

Investice do regenerace a dekontaminace brownfieldů a do obnovy půdy

OZE

VODÍK

Investice a inovativní řešení v oblasti obnovitelné energie a nízkouhlíkového vodíku.

**ENERGETICKÁ
CHUDOBA**

**ÚSPORY
ENERGIE**

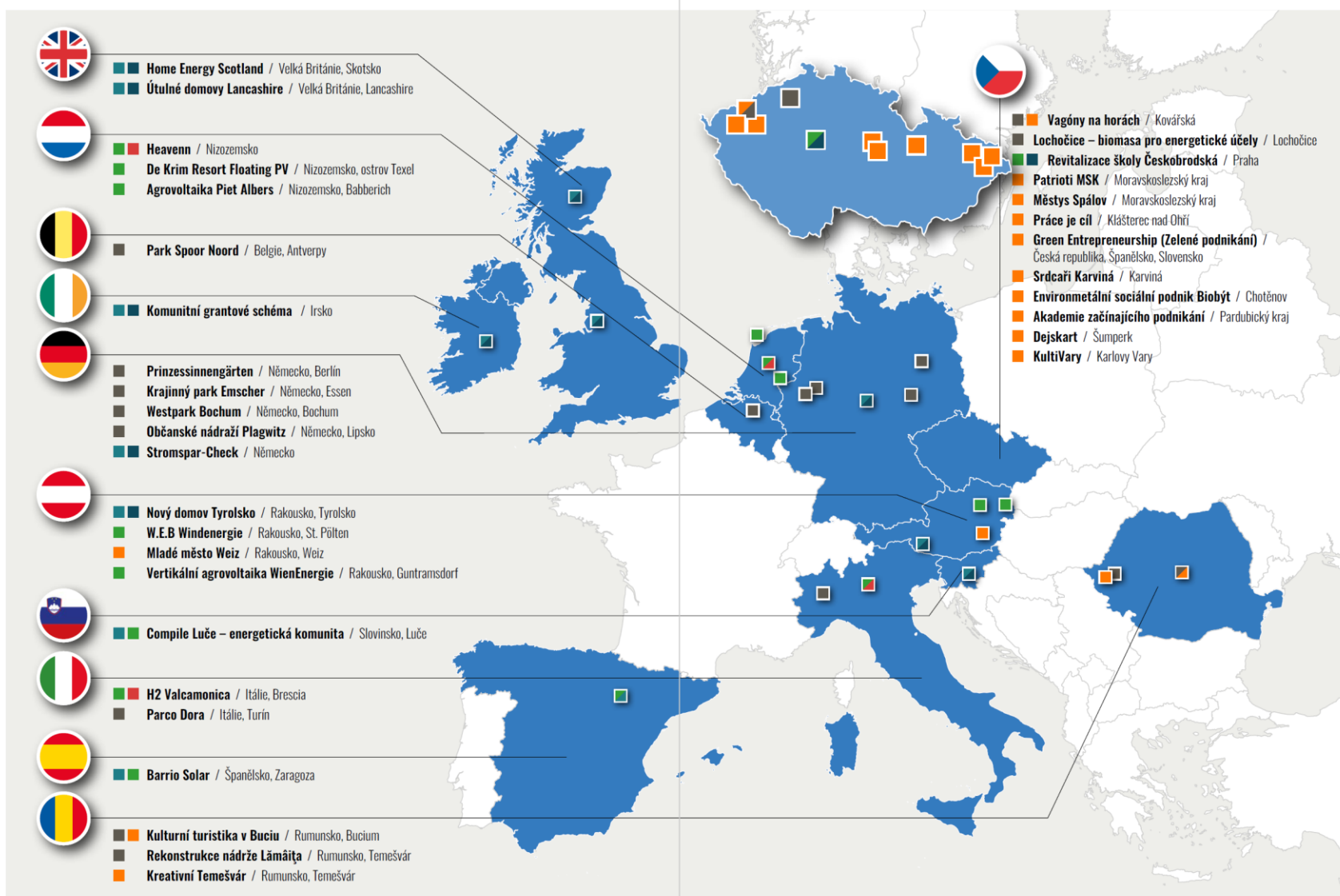

Opatření k řešení energetické chudoby

**MALÍ AKTÉŘI /
KOMUNITY**

Zapojení „malých“ subjektů do procesu transformace a do přípravy projektů

BROWNFIELD
ENERGETICKÁ CHUDOBA
OZE
VODÍK
ÚSPORY ENERGIE
MALÍ AKTÉŘI / KOMUNITY

Prinzessinnen-gärten Německo 1	Kulturní turistika v Buciu Rumunsko 6	Nový domov Tyrolsko Rakousko 11	Stromspar-Check Německo 16	W.E.B Windenergie Rakousko 21	Městys Spálov Česká republika 26	Srdcaři Karviná Česká republika 31
Krajinný park Emscher Německo 2	Vagóny na horách Česká republika 7	Compile Luče – energetická komunita Slovinsko 12	Komunitní grantové schéma Irsko 17	Heavenn Nizozemsko 22	Mladé město Weiz Rakousko 27	Environmetální sociální podnik Biobýt Česká republika 32
Parco Dora Itálie 3	Lochočice – biomasa pro energetické účely Česká republika 8	Home Energy Scotland Velká Británie 13	Agrovoltaika Piet Albers Nizozemsko 18	De Krim Resort Floating PV Nizozemsko 23	Práce je cíl Česká republika 28	Akademie začínajícího podnikání Česká republika 33
Park Spoor Noord Belgie 4	Rekonstrukce nádrže Lámăița Rumunsko 9	Barrio Solar Španělsko 14	Vertikální agro-voltaika WienEnergie Rakousko 19	Revitalizace školy Českobrodská Česká republika 24	Green Entrepreneurship (Zelené podnikání) Česká republika 29	Dejskart Česká republika 34
Westpark Bochum Německo 5	Občanské nádraží Plagnitz Německo 10	Útluné domovy Lancashire Velká Británie 15	H2 Valcamonica Itálie 20	Patrioti MSK Česká republika 25	Kreativní Temešvár Rumunsko 30	KultiVary Česká republika 35

KATEGORIE PROJEKTU					
BROWNFIELD	ENERGETICKÁ CHUDOBA	OZE	VODÍK	ÚSPORY ENERGIE	MALÍ AKTÉŘI / KOMUNITY

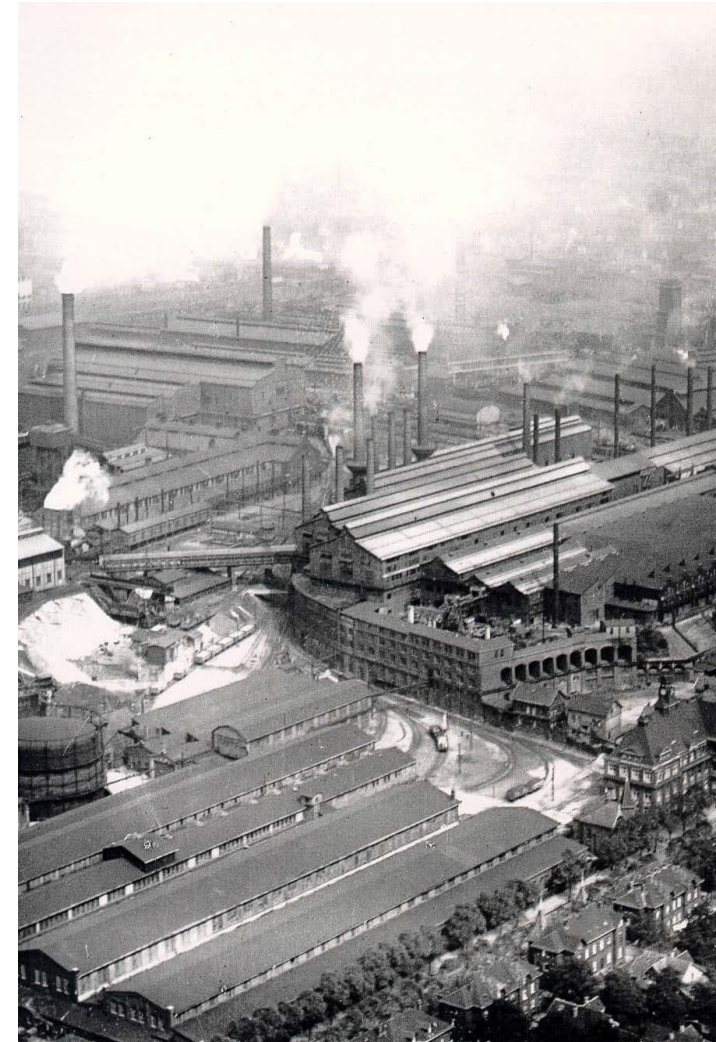
PROJEKT REALIZUJE			FINANČNÍ NÁROČNOST			ADAPTABILITA		
OBEC / MĚSTO	FIRMA	NEZISKOVÝ SEKTOR	NÍZKÁ	STŘEDNÍ	VYSOKÁ	NÍZKÁ	STŘEDNÍ	VYSOKÁ

REGENERACE A DEKONTAMINACE BROWNFIELDŮ A OBNOVA PŮDY

Hlavní principy výběru projektů

- Pozitivní dopad na místní komunitu
- Pozitivní dopad na kvalitu životního prostředí
- Nové ekonomické příležitosti a ekonomická udržitelnost

Westpark Bochum www.dl-landschaft.de/projekt/westpark-bochum-jahrhunderthalle/

VYSOKÁ
ADAPTABILITA
NÍZKÁ FIN. NÁROČNOST
MNO
OBČANSKÁ SPOLEČNOST
OBEC
BROWNFIELD

Občanské nádraží Plagwitz

SPUŠTĚNÍ PROJEKTU
2009

LOKALITA
Německo, Lipsko

INVESTIČNÍ NÁKLADY
2 500 000 eur (2009–2020)
z toho asi 70 % pokryto fondy EU

ZDROJ FINANCOVÁNÍ PROJEKTU
Rozpočet místní samosprávy
Dotace programy (ERDF)

<https://stiftung-ecken-wecken.de/projekte/buergerbahnhof-plagwitz>

PŘÍNOSY PROJEKTU

- 1) Zapojení místních obyvatel do procesu plánování i realizace přeměny bývalé průmyslové oblasti
- 2) Řešení, která vycházejí přímo z potřeb a iniciativy obyvatel
- 3) Relativně nízké náklady díky vysokému podílu práce svépomocí
- 4) Důraz na rozvoj zelené infrastruktury a přírodního ekosystému ve městě

VÝZVY IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICĚ

- 1) Aktivizace občanské společnosti a spolupráce s městem
- 2) Zajištění finančních zdrojů

ZÁKLADNÍ POPIS PROJEKTU

Jedná se o bývalé průmyslové nádraží, které se postupně proměňuje na 12hektarovou zelenou zónu. Projekt transformace nádraží Plagwitz v Lipsku vznikl na základně iniciativy místních obyvatel, kteří ve spolupráci se zástupci města zahájili participační proces (společné snídáně, exkurze, semináře), jehož cílem bylo navrhnout budoucnost oblasti.

Od roku 2012 pak za finanční podpory města, fondů EU, ale také mnoha hodin dobrovolnické práce místních obyvatel dochází k postupné přeměně na prostor s širokou nabídkou aktivit, jako jsou dětské hřiště (které mohou děti i samy dále budovat), komunitní zahrada, hřiště, kavárna, ale také cyklostezka, ovocný sad nebo městský les. Plagwitz je živým místem, kde se konají rozmanité akce, jako například bleší trhy, zahradnické workshopy, koncerty nebo letní kino.

Práce na transformaci místa stále pokračují. Tento proces nyní řídí nadace Ecken wecken ve spolupráci s místními neziskovými společnostmi. Projekt je unikátní právě intenzivní spoluprací mezi občanskou společností, městskou správou, ale i podnikatelskou sférou.

Obrázky ze stránek projektu Plagwitz uvedených vlevo QR kódem

Přínosy projektu

1. Zapojení místních obyvatel do procesu plánování i realizace přeměny bývalé průmyslové oblasti
2. Řešení, která vycházejí přímo z potřeb a iniciativy obyvatel
3. Relativně nízké náklady díky vysokému podílu práce svépomocí
4. Důraz i na rozvoj zelené infrastruktury a přírodního ekosystému ve městě

**MALÍ AKTÉŘI /
KOMUNITY**

ZAPOJENÍ MALÝCH SUBJEKTŮ (NAPŘ. MLÁDEŽE, NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ, OBCÍ A MENŠÍCH MĚST, MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ) DO PROCESU TRANSFORMACE A DO PŘÍPRAVY PROJEKTŮ

Hlavní principy výběru projektů

- Projekt v kontextu místního socioekonomického rozvoje, udržitelnosti a synergie projektu
- Pozitivní dopad na místní komunitu
- Inovace a kreativita

Obrázek ze stránek rumunského projektu Kreativní Temesvár

TRVÁNÍ PROJEKTU
2017–2018

LOKALITA
Rakousko, Weiz

INVESTIČNÍ NÁKLADY
40 000 eur
(z toho 10 tis. eur město Weiz)

ZDROJ FINANCOVÁNÍ PROJEKTU
Vlastní zdroje města
Podpora spolkové země Štýrska
Dotace programy EU

www.weiz.at/Geminschaftsprojekte/
JungeStadt_Weiz

Mladé město Weiz

PŘÍNOSY PROJEKTU

- 1) Podpora zapojení a angažovanosti mladých obyvatel v životě města
- 2) Posilování pocitu sounáležitosti s městem a ochoty něco pro město udělat
- 3) Vznik nezávislého projektu „Weiz the youngful city“

VÝZVY IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICE

- 1) Dobře nastavená informační kampaň
- 2) Vytvořit podmínky pro přijetí a realizaci nápadů mladých obyvatel
- 3) Cílevědomá a dlouhodobá podpora jejich aktivit

ZÁKLADNÍ POPIS PROJEKTU

Projekt byl zaměřen na mládež s cílem prezentovat město Weiz (cca 12 tis. obyvatel) jako živé, atraktivní a na příležitosti bohaté regionální centrum pro kulturu, vzdělávání a práci, které může nabídnout mladým lidem řadu příležitostí v udržitelném, ekologicky orientovaném životním prostředí. Jednalo se o propojení kultury a identity, sociálních sítí a ekonomiky s průřezovými tématy ekologie, mobility a partizipace.

Město Weiz uspořádalo workshopy zaměřené na fungování, správu a politiku města s cílem ustavit fokusní skupinu mladých. Dále provedlo v rámci projektu online průzkumy v oblastech uvedených činností.

V průběhu projektu Mladé město Weiz vznikl nezávislý projekt „Weiz the youngful city“ složený z angažovaných mladých lidí, kteří ve spolupráci s městským komunikačním oddělením vytvářejí autentický a pro mládež relevantní obsah o životě ve městě a šíří jej prostřednictvím různých komunikačních platforem (např. Facebook).

ZPĚT NA PŘÍKLADY PROJEKTŮ

Přínosy projektu

1. Podpora zapojení a angažovanosti mladých obyvatel v životě města
2. Posilování pocitu sounáležitosti s městem a ochoty něco pro město udělat.
3. Vznik nezávislého projektu „Weiz the youngful city“

QR kód přivádí k webovým stránkám města a projektu: www.facebook.com/jungeStadtWeiz/

OZE

VODÍK

OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE, VODÍK

Hlavní principy výběru projektů

- Místní spotřeba energie z obnovitelných zdrojů
- Adaptace na změnu klimatu
- Inovativní, přenositelná řešení

Agrovoltaika Piet Albers

Obrazek ze stránek slovenského projektu Compie Luče – energetická komunita

OBEC
OBČANSKÁ
SPOLEČNOST

VYSOKÁ ADAPTABILITA
STŘEDNÍ FINANČNÍ NÁROČNOST

ENERGETICKÁ CHUDOBA
OZE

SPUŠTĚNÍ PROJEKTU
2020

LOKALITA
Španělsko, Zaragoza

CELKOVÉ NÁKLADY PROJEKTU
200 000 eur

ZDROJ FINANCOVÁNÍ PROJEKTU
**Lokální samospráva
Místní granty**

ecodes.org/hacemos/energia-y-personas/comunidades-energeticas/barrio-solar

Barrio Solar

PŘÍNOSY PROJEKTU

- 1) Stovky místních obyvatel a řada malých podniků využívá lokální obnovitelnou energii
- 2) 10 % vyrobené energie dostávají nejvíce ohrožené domácnosti zdarma
- 3) Využití velkých střešních ploch veřejných budov pro instalaci fotovoltaických panelů

VÝZVY IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICE

- 1) Zapojení místních obyvatel do společného projektu
- 2) Získání potřebných licencí a povolení
- 3) Legislativní úpravy k umožnění sdílení elektrické energie

ZÁKLADNÍ POPIS PROJEKTU

Iniciativa se snaží využít energetický potenciál střech veřejných budov pro výrobu solární energie. Vyrobená elektrická energie je určena pro domácnosti a podniky v severní části čtvrti Actur – Rey Fernando v Zaragoza. Konkrétně projekt nainstaloval fotovoltaické panely na městské sportovní pavilony Siglo XXI a Actur V (celkem 100 kWp). Do projektu jsou zapojeni obyvatelé a podniky v blízkém okolí (do 500 m od instalace). Samotný projekt pak funguje na bázi měsíčních příspěvků, díky nimž mají účastníci nárok na poměrnou část elektřiny vyrobené z fotovoltaické instalace.

Cíle projektu spočívají v budování komunity, zvyšování ekologického povědomí a inkluzivité. Část vyrobené energie je poskytnuta zdarma zranitelných domácnostem. Projekt dále nabízí energetické audity a opatření na zvýšení energetické efektivity (zdarma pro zranitelné domácnosti). Actur Barrio Solar také slouží jako platforma pro zapojení komunity prostřednictvím různých aktivit a workshopů zaměřených na udržitelný životní styl. Zapojení aktéři z řad obchodů také mohou tuto informaci využít pro své propagační aktivity.

Obrázky ze stránek projektu Barrio Solar uvedených vlevo QR kódem

OZE

Přínosy projektu

1. Stovky místních obyvatel a řada malých podniků využívá lokální obnovitelnou energii
2. 10 % vyrobené energie dostávají nejvíce ohrožené domácnosti zdarma
3. Využití velkých střešních ploch veřejných budov pro instalaci fotovoltaických panelů

ENERGETICKÁ
CHUDOBA

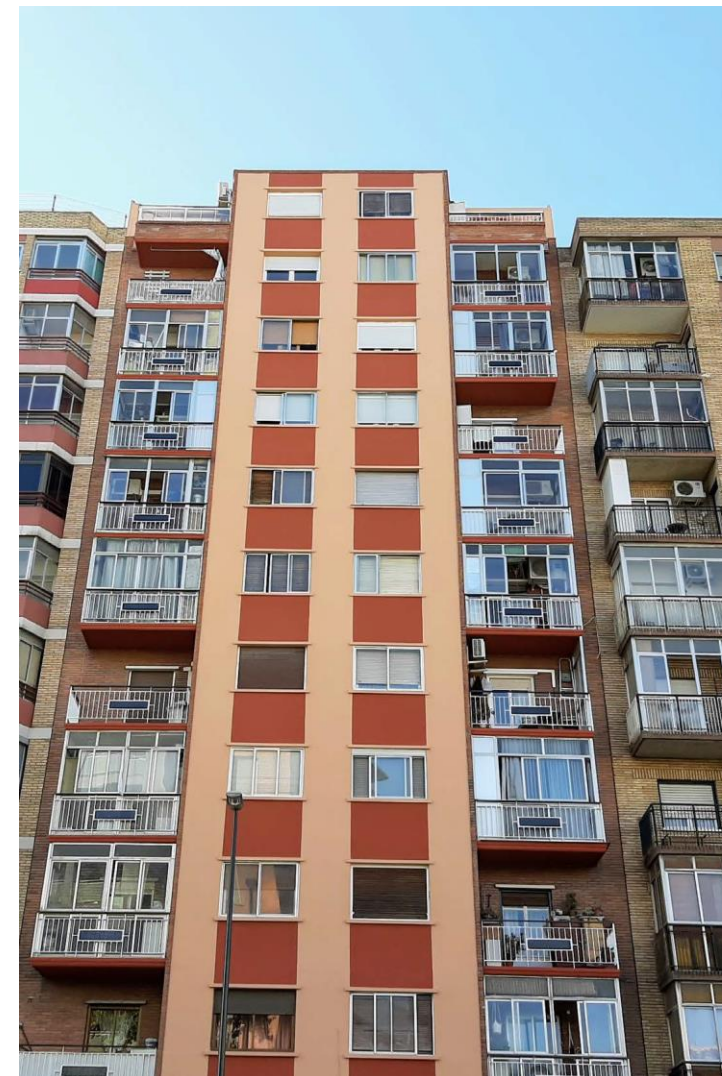
ÚSPORY
ENERGIE

ENERGETICKÁ CHUDOBA, ÚSPORY ENERGIE

Hlavní principy výběru projektů

- Dlouhodobá, udržitelná řešení, zaměřená na podporu energetické efektivity
- Cílená řešení, zaměřená na zranitelné domácnosti
- Přínosy v oblasti technické pomoci (poskytování informací a podpora přípravy projektů) a financování

Obrázek ze stránek španělského projektu Barrio Solar

INOV
SOUKROMÁ FIRMA

STŘEDNÍ ADAPTABILITA
STŘEDNÍ FINANČNÍ NÁROČNOST

ENERGETICKÁ CHUDOBA
ÚSPORY ENERGIE

SPUŠTĚNÍ PROJEKTU
2008

LOKALITA
Německo

CELKOVÉ NÁKLADY PROJEKTU
19 000 000 eur
(za období 2022–2023)

ZDROJ FINANCOVÁNÍ PROJEKTU
Národní rozpočet

www.stromspar-check.de/en/english

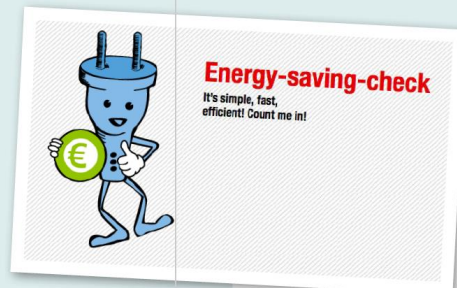
Stromspar-Check

PŘÍNOSY PROJEKTU

- 1) Cílená technická pomoc, spolupráce s charitativní organizací, která má zkušenost s oslovením (ohrožených) domácností
- 2) Energetické úspory a úspora emisí skleníkových plynů – projekt poskytl podporu pro více než 400 000 domácností, průměrná roční úspora pro domácnost za energie ve výši 190 eur, snížení emisí CO₂ o 640 000 tun
- 3) Podpora zaměstnanosti a rekvalifikace (přes 1 100 nezaměstnaných se rekvalifikovalo na certifikovaného poradce v oblasti energetických úspor)

VÝZVY IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICE

- 1) Dlouhodobá spolupráce s neziskovým sektorem
- 2) Financování projektu tak, aby byla zajištěna kontinuita
- 3) Příprava podkladů a organizace školení nových energetických poradců

ZÁKLADNÍ POPIS PROJEKTU

Projekt „Stromspar-Check (SSC)“ (Kontrola úspor energie) je společnou iniciativou charitativní organizace Caritas a Asociace agentur pro energetiku a ochranu klimatu v Německu. Tento projekt již přes deset let školí dlouhodobě nezaměstnané jednotlivce na energetické poradce, kteří pak poskytují poradenství týkající se úspory energie pro domácnosti s nízkými příjmy. Poradenství je díky finanční podpoře pro domácnosti zdarma.

Domácnosti dostanou úvodní konzultaci, přímo na místě zhodnotí energetický poradce stav objektu a přijde s konkrétními, okamžitými úspornými opatřeními. Dále poradce sestaví plán s dalšími možnostmi, jak spořit energii (zpravidla investičně náročnější akce). Domácnosti v rámci programu dostávají drobná zařízení na úsporu energie, jako například LED svítidla nebo úsporné sprchové hlavice.

Projekt „Stromspar-Check“ podporuje zvyšování energetické účinnosti a pomáhá lidem dosahovat jak energetickou a finanční stabilitu, tak přispívat k ochraně životního prostředí.

Obrázky ze stránek projektu Stromspar-Check uvedených vlevo QR kódem

ÚSPORY
ENERGIE

Přínosy projektu

1. Cílená poradenská pomoc, spolupráce s charitativní organizací, (oslovením ohrožených domácností)
2. Energetické úspory a úspora emisí skleníkových plynů
3. Podpora zaměstnanosti a rekvalifikace (certifikovaný poradce v oblasti energetických úspor)

OBC

MNO

VYSOKÁ ENERGETICKÁ
STŘEDNÍ TŘÍDNÍ MĚŘENOSTENERGETICKÁ CHUDOBA
ÚSPORY ENERIE

SPUŠTĚNÍ PROJEKTU

2021

LOKALITA

Rakousko, Tyrolsko

INVESTIČNÍ NÁKLADY

2 800 000 eur

ZDROJ FINANCOVÁNÍ PROJEKTU

**Regionální podpora bydlení
Neziskový developer**
[www.sorgsam-neuheimat.tirol/
nachhaltigkeit/5-euro-wohnbau](http://www.sorgsam-neuheimat.tirol/nachhaltigkeit/5-euro-wohnbau)
www.neuheimat.tirol/

Nový domov Tyrolsko (Neue Heimat Tirol)

PŘÍNOSY PROJEKTU

- 1) Vysoká energetická efektivita budov v pasivním standardu s přínosy v kvalitě bydlení a v nízkých provozních nákladech pro obyvatele
- 2) Efektivní zacílení projektu na nízkopříjmové obyvatele
- 3) Úzká spolupráce mezi sousedními regiony

VÝZVY IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICCE

- 1) Nutná kombinace architektonického řešení, spolupráce místní samosprávy a finanční podpory
- 2) Poskytnutí vhodného pozemku pro realizaci projektu
- 3) Použití efektivního plánování a kompaktního návrhu řešení

ZÁKLADNÍ POPIS PROJEKTU

Projekt „5-Euro-Living“ v Rakousku představuje jednu z možných cest řešení energetické chudoby. Cílem projektu je poskytovat cenově dostupné bydlení za 5 eur/m². Projekt využívá architektonické plánování, veřejné granty a spolupráci s místními obcemi, díky nimž je možné efektivně řídit investiční náklady.

Výstavba v pasivním nebo nízkoenergetickém standardu a s využitím obnovitelných zdrojů umožňuje minimalizovat provozní náklady, aniž by byla ovlivněna kvalita bytových prostor.

Klíčovou součástí projektu je poskytování cenově výhodných pozemků místními úřady, nákladově efektivní návrhy staveb a systémy s nízkou údržbou. Transparentní alokace bytových jednotek zahrnuje příjmové kritérium pro žadatele (příjem žadatelů by neměl přesahovat 2/3 průměrného příjmu v oblasti). Díky této podmínce je možné cílit na nízkopříjmové obyvatele, kteří potřebují pomoc v oblasti bydlení.

Projekt v různých obměnách funguje již v několika oblastech Tyrolska. Organizace Neue Heimat je neziskový developer, jehož vlastníky jsou stát Tyrolsko a město Innsbruck a který se věnuje i mnoha dalším developerským aktivitám v regionu.

Obrázky použity ze stránek projektu www.sorgsam-neuheimat.tirol, kde jsou též uvedeny jejich původní zdroje: www.sorgsam-neuheimat.tirol/impresum

**ÚSPORY
ENERGIE**

NEUE HEIMAT TIROL

- Založena ve 40. letech, po druhé světové válce hlavním cílem obnova bydlení a znovuosídlení
- Vlastněno napůl státem Tyrolsko a městem Innsbruck
- Neziskový developer
- V současné chvíli spolupráce s cca 120 obcemi/městy, inspirace i pro další regiony

Typy projektů

1. Residenční i municipální projekty
2. Správa nemovitostí
3. Podpora renovace budov (spolu se spolkovou zemí Tyrolsko)

NEUE HEIMAT TIROL

Residenční projekty

Cílem řešit dostupnost bydlení v regionu Tyrolsko

Zacílení na mladé rodiny, sociálně slabší, seniory

Přes 20 tis. spravovaných BJ (cca 80 % nájemní bydlení, 20% vlastní)

Nástroje:

- **Důraz na provedení – pasivní nebo nízkoenergetický standard je normou (+ OZE)**
- Nájemní smlouvy na dobu neurčitou s ochranou proti odstoupení od smlouvy a ochranou cen.
- Cenově dostupný "start bydlení": bez poplatků realitní kanceláři, nízké kauce a příspěvky na financování
- Maximální dotace na bydlení od spolkové země Tyrolsko
- Výstavba vhodná pro děti, seniory a bezbariérová výstavba
- Průběžná údržba a zlepšování stávajícího stavebního fondu
- Průběžná optimalizace nákladů na vytápění, správu budov, pojištění atd.

NEUE HEIMAT TIROL

Koncept 5-eurového bydlení

- Nájem 5 eur/m²
- Alokace BJ zahrnuje příjmové kritérium
- pro žadatele (příjem žadatelů by neměl přesahovat 2/3 průměrného příjmu v oblasti)
- Co nejnižší náklady na výstavbu, při zachování požadavku na nízkou energetickou náročnost (pasivní standard)
 - architektonické plánování (návrh stavby s nízkou údržbou), prefabrikovaná řešení,
 - veřejné granty,
 - spolupráce s místními obcemi (pozemky)
- 85 % bytů přiděluje daná obec, 15% spolk. země

NEUE HEIMAT TIROL

Množství dalších projektů

Mezigenerační projekt Volders u Innsbrucku

- Multifunkční budova
 - 13 apartmánů ve druhém patře
 - osm školkových skupin (MŠ) a čtyři skupiny jeslí v prvním patře.
 - klubovna
- Výstavba v pasivním standardu + vytápění s CZT, TČ země-voda na chlazení školky a jeslí, FVE na střeše

NEUE HEIMAT TIROL

Shrnutí

1. Vysoká energetická efektivita budov v pasivním standardu s přínosy v kvalitě bydlení a v nízkých provozních nákladech pro obyvatele
2. Efektivní zacílení projektu na různé skupiny obyvatel
3. Úspěšný model, úzká spolupráce mezi obcemi a také sousedními regiony

Více informací: <https://www.neueheimat.tirol/>

FAKULTA
ELEKTROTECHNICKÁ
ČVUT V PRAZE

 Frankfurt School
of Finance & Management
German Excellence. Global Relevance.

Tato prezentace byla vytvořena za finanční pomoci Evropské unie. Názory zde vyjádřené nelze v žádném případě považovat za oficiální stanovisko Evropské unie.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Michaela Valentová, PhD., ČVUT v Praze FEL, michaela.valentova@fel.cvut.cz

